

šne liberalizacije se države odrekajo nekaterim pristojnostim regulacije na račun trga in teles STO (Robertson in Verger, 2008).

V kontekstu transnacionalnega izobraževanja pridobiva visoko šolstvo značilnosti dobičkonosne storitve, ki jo je možno prodati posameznikom. Proces izobraževanja in usposabljanja postane izmenjava, kjer je učitelj proizvajalec znanja, študent pa kupec. Znanje se razume kot tržno blago. Ta pojav je zato poznan kot »poblagovljenje« visokega šolstva (Naidoo in Jamieson, 2005).

Empirična analiza je pokazala, da je bil trend poblagovljenja in trgovine v izobraževanju obravnavan in prisoten v diskurzu vse skozi bolonjski proces. Na neki točki je razdvojil politične poglede foruma ministrov, odgovornih za visoko šolstvo. Države, iz katerih prihajajo univerze »izvoznice«, niso bile naklonjene uradnemu omenjanju dogajanja v STO, medtem ko je diskurzivna strategija nasprotnikov trgovanja z izobraževanjem vsebovala predvsem argumente skladnosti z akademskimi vrednotami v nasprotju s trgovskimi oz. profitnimi cilji (glej poglavje o Berlinu 2003). Poleg nekaterih podpisnic in organizacij je bila stalna in glasna nasprotnica trenda poblagovljenja visokega šolstva predstavniška organizacija evropskih študentov (ESU).

Z izjemo Berlinskega komunikeja je v dokumentih in ozadjih njihove priprave le s težavo zaslediti odkrito zagovarjanje širjenja trgovine s storitvami. Kljub temu se s pozorno analizo diskurza in posledic njegove materializacije odkriva širši konceptualni ali paradigmatični preobrat, ki jasno nakazuje trend poblagovljenja izobraževanja. Tendence k spodbujanju nadnacionalne, »mehke« regulacije oz. nezavezujočega »mehkega« prava, kot so npr. standardi za zagotavljanje kakovosti, ogrodja kvalifikacij, večdimenzionalna orodja za krepitev transparentnosti ipd. kažejo na trend prenašanja regulatornih pristojnosti iz nacionalnih na nadnacionalno raven. To pomeni, da se nadzor in regulacija visokega šolstva odmikata od demokratične oblasti in prehajata v pristojnost mednarodnih in globalnih akterjev, kar je skladno z idejo preusmeritve regulacije izobraževalnih storitev v pristojnost STO, da bi s tem olajšali prost pretok trgovine na svetovnem trgu (Scherrer, 2005; Hartmann, 2008). Postopno odrekanje regulacijskih pristojnosti v prid nadnacionalne ravni, ki bi bolje organizirala svetovne trge in gospodarstvo, nekateri avtorji poimenujejo tudi »*novi konstitucionalizem*« (Hartmann, 2008).

Ko skupaj obravnavamo trend prenašanja pristojnosti na nadnacionalno raven ter niz idej in ukrepov, kot so okrnjena vloga države, nadgradnja javnega financiranja z zasebnim, poudarjanje upravljske avto-